ondervinden (Jes. 9 : 78, Ps. 73 : 24a) (Noordtzij). Davids zekerheid van „bekend"-zijn (en blijven) („hier" en „nu") bij 't klimmen der jaren, in 't stervens-moment, daarna. Wederom: continuiteit (boven).

3. Daarom „verzadiging" van volle vreugde, onvergankelijk leven, zaligheid. Verzadiging = volheid van wat reeds nu leeft en est. Continuiteit (als boven).
4. Lieflijkheden; openbaringshistorisch bepaald begrip (evenals: lieflijke plaatsen in vs. 6). De lieflijke plaatsen in vs. 6 (dorschvloer Ornan) vinden haar pleroma (vervulling, volheid) in den hemel. Gelijk David den tempel op dien dorschvloer „zag" (d.w.z. de in de openbarings-historie betere plaats van „wonen" en met het volk samenkomen van Jahweh), zoo „ziet" hij ook nu reeds over alle schaduwen en alle oeconomieën (bedeelingen) van de openbarings-historie heen den vervulden tempel in den hemel (die „geen tempel heeft", wijl alles tempel is). Continuiteit, als boven.

c. Vervulling in alle eeuwigheid.

1. Niet ter uitsluiting van den tijd (zie b), doch
2. Om het „gansch andere" van wat hij profetisch „ziet" zonder het nu reeds zintuigelijk te kunnen zien, te doen uitkomen.
3. Vandaar: MET Uw aangezicht (vert. Noordtzij, Hand. 2: „meta tou prosoopou sou") Gods aangezicht wel hier beneden (achter gordijnen, straks in den op Ornans dorschvloer te bouwen tempel) doch dat zijn slechts schaduwen. Bovendien kan Gods aangezicht hier beneden dreigen (de doods-engel). Straks: het aangezicht zelf; en dan niet meer dreigend, doch verzadiging van vreugde (hemel-perspectieven, cf. Ps. 73 : 24, 25; 140 : 14).
4. „In Uwe rechterhand", hier beneden God aan de rechterhand van den dichter (vs. 8), daarom niet wankelen (negatief). Boven de dichter aan Gods rechterhand, die lieflijkheden (gewisse weldadigheden) heeft om te schenken (positief). Rechterhand symbool der kracht, die tot daad komt. Belofte treedt in vervulling, rechts-bezit in practisch-bezit, teeken wijkt voor beteekenende zaak.

d. Die vervulling is „eeuwiglijk". De „Engel des Heeren" had vóór dat dit lied gemaakt is, een zwaard in Zijn hand; dat ging de theocratische gemeenschap aan in haar geheel, I Kron. 21 : 16. Thans heeft niet de Engel des Heeren doch de HEERE zelf lieflijkheden in de rechterhand; óók dat gaat de gansche theocratische gemeenschap aan.

e. Want het „aangezicht" van Jahweh is verschenen in Christus; en Die is ook als Davids zoon en als menschen-zoon verhoogd aan GODS rechterhand. Heden, op dezen kalenderdag is aan Christus vervuld, wat David zingt (in Hand. 2 de aoristi na de futura in het citaat). Christus zingt heden ZIJN eigen psalm in volkomenheid. En dat gaat weer de gansche theocratische gemeenschap aan. Zij bedekke zich met zakken vanwege haar zonden, I Kron. 21 : 16, en heffe in het geloof (aan die aoristi) het hoofd omhoog, Ps. 89, en offere. Leven en dood verkondigd; leven kiezen.

(Met „M. Noorditzij" is bedoeld diens geschrift: „De 68e en de 16e Psalm". Kampen J. H. Kok, 1900.)

K. S.

„Rechter in eigen zaak"?

We ontvingen volgend stuk ter plaatsing:

Mijnheer de Redacteur,

Het zij mij veroorloofd, als oudste der in leven zijnde juristen der V.U., in Uw geëerd blad enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van wat H. H. K. schrijft in het „Heraut"-nummer van 14 Maart l.l. en wel speciaal over het „publiek maken" door Prof. Hepp van zekere „geschillen" en de wenschelijkheid dat speciaal de professoren in de philosophie op hun eigen wetenschappelijk terrein blijven.

Het is altijd aanbevelenswaardig om wat H. H. K. schrijft goed te lezen.

Zoo gebruikt hij hier de uitdrukking „publiek maken" van geschillen door Prof. Hepp. Doch daarop wordt geen aanmerking gemaakt. Men neemt aanstoot aan het feit, dat deze hoogleeraar, ofschoon behoorende tot de deputaten voor de „leergeschillen", zonder af te wachten, dat het achttal deputaten, w.o. Prof. Vollenhoven, zijn rapport vaststelt en publiceert, eigenmachtig daarop vooruitloopt en, rechter in eigen zaak zijnde, een zestal brochures in druk laat verschijnen, daarbij zijn collega's voor een fait accompli stellende, de waarde van het in te dienen rapport in gevaar brengende en de opdracht der Generale Synode voor een goed deel verijdelende. Wanneer in het wereldlijk procesrecht een rechter een schriftelijk advies gegeven heeft in een zaak, waarin hij recht moet spreken, wordt hij onverbiddelijk gewraakt (zie art. 30, 4o Wetb. van Burgerl. Rechtsv.). Wenschelijker is nog, dat hij zichzelven wraakt.

In orakeltaal sprekende laat H. H. K. doorschemeren, dat Deputaten „binnenskamers" reeds een bespreking over deze zaak zouden hebben gehouden en Prof. Hepp dus gerechtigd zou zijn reeds nu zijn brochures te lanceeren. Ook hier moet men weer nauwkeurig lezen. H. H. K. gebruikt de uitdrukking „bespreking binnenskamers". Moet dit beteekenen, dat deputaten hun rapport reeds hebben vastgesteld en publicatie daarvan binnenkort te wachten is?[1]) of wordt bedoeld, dat Deputaten b.v. de door hen te volgen gedragslijn vaststelden en den arbeid onder zich verdeelden? Is dit zoo dan blijft de verschijning der brochures ongeoorloofd, primo tegenover de Synode, secundo tegenover de mede-deputaten en tertio tegenover de betrokken partijen. Stel u voor, dat van een drietal in een of andere zaak benoemde scheidsrechters, er een zijn opinie reeds publiceert, voordat zijn twee collega's hun meening te kennen hebben gegeven. Ik weet zeer goed, dat kerkelijk en burgerlijk recht elkaar niet altijd dekken, doch aan beide mogen toch zeker wel dezelfde eischen worden gesteld van onpartijdigheid, objectiviteit en fatsoen.

Nu het blijven „binnen de grenzen", speciaal door niet-theologen.

Ik zie, dat de oud-predikant Prof. Vollenhoven ook tot de Deputaten behoort. Moet die in deze qualiteit ook binnen de grenzen blijven en het terrein overlaten b.v. aan Prof. Hepp? en zijn beschermer?

De grenzen tusschen de wetenschappelijke terreinen zijn hier niet met juistheid af te bakenen. De Professoren Greijdanus en Schilder mogen als deputaten toch zeker wel een woordje meespreken. Of moeten zij bij voorbaat worden uitgeschakeld, evenals de deputaat Prof. Vollenhoven zelf? Dat men toch een ieder vrij late zijn functie naar eer, geweten en overtuiging uit te oefenen. Vaak meen ik als ik een polemiek van H. H. K. volg, in hem een collega-jurist voor mij te hebben. Dit is in mijn mond natuurlijk geen denigreerende opmerking, doch een compliment. A tout seigneur tout honneur.

Met dank voor de plaatsing.

Uw dw.,
L. VAN ANDEL.

Middelburg, 18 Maart 1937.

1) Dit zou met 't oog op den korten tijd een „unicum" zijn. (Bovendien kan men, gelet op de veelheid van ter onderzoeking opgedragen „opvattingen", en op het feit, dat de synode het met noodig achtte — of niet competent was? — die „opvattingen" nader aan te duiden, en op den beschikbaren tijd, wel vast en zeker constateeren, dat de commissie van 8 nog lang en lang niet klaar is gekomen. Eerder ligt het vermoeden voor de hand, *dat ze nog niet eens goed heeft kunnen van wal steken.* K. S.)

Naschrift. Gaarne verleen ik aan bovenstaand artikel plaats. Aan de noot van den schrijver gaf ik een uitbreiding van eigen hand.

Men zie in de plaatsing van dit artikel tevens een antwoord op wat Ds L. Oranje schreef in „Gron. Kerkbode"; een artikel, vol van misverstanden. Ds Oranje verwondert zich, dat ook menschen, die anders voor de polemiek de noodige ruimte gereserveerd willen laten, Prof. Hepps polemiek afkeuren. Maar dat is toch een betreurenswaardig misverstand. Niemand keurt polemiek af, en wij zelf geven, — nu eenmaal Prof. Hepp aanviel — met genoegen antwoord. Maar hierover loopt de kwestie: moet Prof. Hepp, die eerst (zie het ingezonden stuk der predikanten Polman en v. d. Vegt in ons nr van 22 Jan. j.l.) de Synode hielp bewegen tot het aanhangig stellen (bij zijn commissie) van punten, die geen enkele kerk op het agendum had gebracht, en die daarna in een commissie van ONDERZOEK is benoemd (zeker niet zonder ruggespraak met moderamenleden) nu, nadat hij **deze** benoeming aanvaard heeft, **óók** nog brochures schrijven, waarin hij niet meer „onderzoekt", doch al BESCHULDIGT, en dus op het onderzoek VOORUIT LOOPT? Ds Oranje moet de dingen niet zoo door elkaar halen. Niet de kerkelijke wereld is „betooverd", gelijk Ds O. constateert, doch het brein van hen, die zulke doodeenvoudige dingen niet willen zien. Ik zou wel eens willen weten „hoeveel" synodeleden in staat waren, te zeggen, wélke „opvattingen" in discussie moesten komen, en wie ze hadden uitgesproken. De kerken zijn „gebruikt"; en dát wreekt zich.

K. S.

Bedenkelijke voorlichting.

In onze dagbladen stonden wel eens stukjes onder het opschrift: „Hoe men de kiezers voorlicht". Daaraan moest ik denken bij het lezen van het onderstaande citaat uit de „Zwijndrechtsche Kerkbode" van 20 Maart j.l., dat een droevig staaltje is van het feit, hoe sommige voorgangers in onze dagen hun kerkleden voorlichten en toch maar iedere Zondagmorgen rustig voorlezen het negende gebod.

Ziehier het citaat.

„Dreigende Deformatie.

Nog eer iemand het verwachten kon volgde reeds het derde stuk van de brochurenreeks van Prof. Hepp. Dit handelt over de twee naturen van Christus in één persoon vereenigd.

Daar zijn er tegenwoordig die dit aloude leerstuk in twijfel trekken. Er zouden in den Godmensch Jezus Christus niet alleen twee naturen zijn, maar ook twee personen. Prof. Hepp weerlegt deze oude dwaling op grond van onze belijdenisschriften. Hij toont aan dat wat hierover sommigen leeren in tegenspraak is met hetgeen onze kerken belijden en ontlokt de noodzakelijkheid, dat degenen die hun nieuwe ideeën publiceeren, eerlijk erkennen, dat ze in dit punt niet met onze belijdenis eens zijn, zoodat ze dan ook, mochten zij zich niet laten overtuigen, bij de meerdere vergaderingen hun bezwaren tegen de belijdenis moeten inbrengen. Daar zijn er die het bejammeren, dat Prof. Hepp tegen de bedoelde schrijvers ingaat, daardoor wordt maar ongerustheid in onze kerken gewekt, en men vreest dat zelfs de Vrije Universiteit er schade door lijden zal. Wij deelen die meening niet. Alleen vinden we het jammer, dat bedoelde schrijvers hun nieuwe licht op een kandelaar hebben gezet, waardoor elk weten kan wat er alzoo tegenwoordig in onze kerken plaats heeft.

De vijand neemt er nu al een loopje mee. Niet het verweer van Hepp, maar het publiceeren van de nieuwe ideeën wekt onrust. Prof. Hepp laat alleen maar zien, dat we een belijdenis hebben, die er anders over denkt en dat we goed doen ons aan die beproefde belijdenis te houden."

Met een gemakkelijkheid en vrijmoedigheid, die ontstellend is, veroordeelt de schrijver hier enkelen van onze leiders: 1o. als ketters, die fundamenteele stukken der belijdenis met een handomdraai verwerpen; 2o. als hardnekkigen, die zich door Prof. Hepp zelfs niet laten gezeggen; en 3o. als oneerlijken, die, hoewel zij zelf hun ketterij wel moeten inzien, nochtans weigeren een gravamen in te dienen tegen de belijdenis.

We nemen aan, dat de schrijver zelf meent, dat het werkelijk om de belijdenis gaat.

Toch is hij niet te verontschuldigen.

Want 1o. is het met alle christelijke liefde in strijd om in zo zware aanklacht tegen mensen, die onder ons een leidende positie hebben, af te gaan alleen op het oordeel van een brochure-scribent, ook al is deze laatste een professor.

2o. Klemt dit te meer, nu van verschillende kant is aangetoond, dat de aanklacht van Prof. Hepp volkomen uit de lucht gegrepen is. Het kan den recensor uit de „Zwijndrechtsche Kerkbode" bekend zijn, dat Prof. Vollenhoven c.s. van harte instemt met alle belijdenisartikelen over de vereniging van de twee naturen van Christus. Het enige, wat Prof. Vollenhoven c.s. niet aanvaarden is de dogmatologische constructie van de „onpersoonlijke menselijke natuur" van den Christus. Maar dit leert ons noch de Schrift, noch de belijdenis. Dat zegt alleen de dogmatiek, die onder ons nog nooit voor normatief gegolden heeft. Echter sluit deze verwerping **niet** in, dat Prof. Vollenhoven nu zou leeren de persoonlijke menselijke natuur van den Christus. **Heel dit dilemma deugt niet,** omdat daarachter ligt een anthropologie (wijsgerige leer van den mens), die niet de zijne is.

De schrijver zegt: „de vijand neemt er een loopje mee". Maar dat kan ook niet anders, als zij, die geacht worden vrienden te zijn, met het loopje begonnen zijn en maar blijven doorlopen ondanks de waarschuwingsborden, die er gezet zijn: verboden inrit.

Niet beter maakt het de redacteur van de „Dordrechtsche Kerkbode", die — na een applaus aan het bekende „Ingezonden" van Prof. Hepp, met wien hij instemt, dat nog niemand doordrong tot het hart van de kwestie! — het volgende schrijft:

„Het beste argument voor 't niet noemen van namen, wordt in „De Reformatie" gegeven, waar de vraag gesteld wordt of Prof. H. niet iemand vergeten heeft, en een aanhaling wordt gedaan uit een geschrift van Prof. Waterink. Maar — Prof. H noemde niemand. Hoe kan hij dan iemand vergeten? 't Gaat hem om de zaak, niet om de personen."

Ieder, die lezen kan, schudt z'n hoofd over zoveel sophisme.

Alsof citaten onpersoonlijk zijn!

Alsof Prof. Hepp de werken van Prof. Waterink niet kent, waarin de zogenaamde ketterijen van Prof. Vollenhoven ten voeten uit gedoceerd worden.

Als het hem om de zaak ging, had hij ook uit die werken geciteerd, waarin prachtmateriaal voor talrijke brochures voorhanden is.

Neen, de zaak is niet zakelijk.

Het niet noemen van namen is allerminst onpersoonlijk.

Het is een in-droevige historie.

God zij onze kerken genadig.

's-Gr. J. M. S.

De C.D.U. volgt N.S.B.-methoden. (II.)

Dat de C.D.U. de methode van de N.S.B. imiteert, werd reeds aangetoond.

Het blijkt ook nog uit iets anders. Aan het slot van de brochure „Kent gij de C.D.U.?" geeft de schrijver, de heer Van Houten, een aantal citaten, waaruit blijken moet, dat er groote ontevredenheid zou zijn in de rechtsche partijen, de A.-R. en de C.-H. over de door deze partijen gevoerde politiek. Wij zullen deze opmerkingen laten rusten. Na deze citaten volgt echter deze merkwaardige alinea:

„Het is de vrees voor de aantrekkingskracht der C.D.U. voor de „kleine luyden" van Christelijken huize, die naar onze innige overtuiging, oorzaak is van de mateloos felle bestrijding waaraan wij blootstaan. In dien strijd zal men trachten zooveel mogelijk hulpkrachten (de kerk niet uitgezonderd) te mobiliseeren en die strijd zal te heftiger worden, naarmate hij meer hopeloos voor onze A.R. en C.H. vrienden wordt."

Twee dingen trekken in deze uitlating de aandacht.

In de eerste plaats blijkt, dat de C.D.U. er van overtuigd is, de overwinning over de „rechtsche partijen" te zullen behalen. Immers, de toestand is hopeloos voor de A.-R. en de C.-H. Dat wijzen de citaten, die een indruk willen geven van de ontevreden stemming op vele plaatsen, wel uit. En die situatie zal, naar de overtuiging van den voorman van de C.D.U., nog hopeloozer worden.

In de tweede plaats beschouwt de C.D.U. — en dat is het punt, dat ons het meest interesseert — de kerk als een „hulpkracht" voor de politieke partijen, in de bestrijding van deze organisatie.

Deze beide *gedachten* heeft de N.S.B. ook meermalen naar voren gebracht en in haar brochures vastgelegd.

Wat de toestand in de andere partijen aangaat, men